

ніх структур, що забезпечують постійне відтворення головної складової науково-технічного потенціалу у дослідників за рахунок добору, підготовки й участі у науково-дослідній роботі перспективних і талановитих студентів та молодих фахівців. У той же час цей процес дозволяє розвивати науково-педагогічний потенціал вищої школи, оновлювати зміст навчальних програм і курсів, технологій і методів навчання.

Прогресивні зміни освітньої реальності зв'язані, як правило, з новими розробками. Але цього замало. Якими б привабливими та проблемними вони не були, не можуть бути освоєні без належного керування й організації інноваційних процесів. Ініціатори нововведень неминуче зіткнуться з проблемами, породжуваними нововведеннями і змушені будуть шукати їх рішення. Для впровадження нових форм, методик, педагогічних технологій потрібне розуміння того, як ці нововведення впроваджувати та освоювати.

Підсумовуючи, слід зазначити, що росте потреба в новому теоретичному осмисленні суттєвості керування інформаційними процесами в освітній установі, розробці педагогічних умов, що забезпечують безперервний інноваційний рух. Немаловажно і те, що інноваційні процеси мають потребу в спеціальній підготовці кадрів — педагогів адміністраторів, менеджерів освіти компетентних у сфері інновацій, тобто суть інноваційної освіти: «Не доганяти минуле, а створювати майбутнє».

*О. А. Булавіна, канд. екон. наук, доц.,
кафедра педагогіки та психології*

МОДЕЛЬ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ У КУРСІ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІКИ»

Ключовим компонентом у формуванні інформаційного суспільства, основною ознакою якого є засвоєння та широкомасштабне використання інформації та її найвищої форми — наукових знань — практично в усіх сферах соціальної активності, та переходу до економіки знань, є освіта. Ефективна система освіти має забезпечити гармонійне поєднання фундаментальної (теоретич-

ної) та практичної складової навчання, що обумовлює впровадження викладачами у практичну діяльність спеціальних методичних прийомів, спрямованих на розвиток необхідних навичок для продуктивної професійної діяльності тих, хто навчається.

ЮНЕСКО були визначені основні навички (ключові компетенції та практичні здібності) XXI сторіччя <http://www.unesco.org/education>, які мають бути сформовані у молодій людини в процесі навчання з метою швидкої адаптації до динамічного сучасного світу та використання можливостей щодо самореалізації:

- здатність до самостійного навчання;
- вміння працювати в команді (здатність до співробітництва);
- здатність до вирішення проблем (навички творчого мислення);
- навички критичного мислення;
- володіння інформаційно-комунікаційними технологіями;
- громадянська відповідальність;
- навички етичного ведення бізнесу та толерантного ставлення до культурних традицій.

Зрозуміло, що процес формування зазначених навичок відбувається протягом усього життя, але в системі освіти він стає керованим та прогнозованим. У такому ракурсі на перший план виходить проблема надання якісних освітніх послуг, а отже, методики викладання дисциплін різного спрямування, які опановує студент під час навчання.

Будь-які знання залишаються лише певним обсягом інформації, якщо людина не здатна їх застосувати під час вирішення конкретної проблеми. Навчити людину навчатися продуктивно: аналізувати, узагальнювати, інтегрувати отримані знання, робити власні висновки, — отже, думати; зробити навчальний процес корисним та, водночас, цікавим, спрямованим та розвиток пізнавальних здібностей студентів, — завдання для викладачів. На нашу думку, методика викладання економічних дисциплін повинна вирізнятися своєю практичною спрямованістю, гнучкістю, націленістю на отримання кінцевого результату та розвиток основних рис економічного мислення: науковості, конструктивності, реалістичності, масштабності, системності, креативності та інноваційності. Одним із шляхів досягнення поставлених цілей є реалізація у навчальному процесі методу проектів.

Під навчальним проектом розуміється спільна обґрунтована спланована й усвідомлена діяльність тих, хто навчається, та викладача на принципах співробітництва, яка спрямована на формування визначеної системи інтелектуальних і практичних умінь. У цілому проектна діяльність полягає у дослідженні конкретної

проблеми та розробки варіантів її вирішення у теоретичному та практичному аспектах.

В курсі «Методика викладання економіки» проект є формою організації самостійної навчально-дослідницької діяльності студентів, що виступає альтернативним варіантом написання курсової роботи студентами денної форми навчання відповідно до навчальних планів підготовки бакалаврів економіки. Результатом роботи є створення інтелектуального продукту — ефективної, адаптованої до вікових особливостей, готової до впровадження методики викладання економічної дисципліни (наприклад, «Макроекономіки»), яка дозволяє формувати компетентність, навички мислення високого рівня, розвивати креативність та критичність економічного мислення тих, хто навчається. З цією метою ми рекомендуємо впровадження в практику викладання «Макроекономіки» методик Едварда де Боно, Т. і Б. Бьюзенів, Т. Вуджека, С. Кові, Г. Альтшулера та А. Гіна, методик критичного мислення та інших.

Для визначення типу проектів, які виконують студенти з МВЕ, можна скористатися наступними типологічними ознаками¹: *домінуюча діяльність* (дослідницька, пошукова, творча, рольова, прикладна) — проекти творчі, інформаційні, практико-орієнтовні; *предметно-змістова сфера* — проекти моно- та міжпредметні; *кількість учасників* — індивідуальні, парні, групові (колективні) проекти; *тривалість проекту* — короткострокові і довгострокові. Отже, проекти з «Методики викладання економіки» мають науково-методичний міжпредметний колективний короткостроковий характер.

Модель застосування методу проектів у курсі «Методика викладання економіки» складається з 5-ти основних етапів (рис. 1): I етап — аналіз та оцінка навчальних потреб (мета етапу — визначення науково-методичних проблем в освітньому просторі); II етап — планування та організація підготовчої діяльності творчого колективу (мета етапу — визначити цілі і завдання проекту, а також загальну стратегію його виконання); III етап — виконання запланованих дій (мета — практична реалізація визначених завдань проекту); IV етап — оцінка результатів проекту (мета — визначення рівня, на якому були досягнуті поставлені цілі); V етап — апробація результатів проекту під час педагогічної практики (мета — визначення ефективності та практичної значущості розроблених теоретичних концепцій методик викладання економіки в реальних умовах).

¹ Полат Е. С. Метод проектов// <http://www.ioso.ru/distant/project>

Рис. 1. Основні етапи виконання курсового проекту з курсу «Методика викладання економіки»

Усі матеріали (інформаційні, дидактичні, методичні, аналітичні, статистичні), які розробляються на кожному із визначених етапів, формують Портфолію проекту, що подається науковому керівнику для перевірки та оцінювання у встановлені терміни за визначеними критеріями.

Отже, підсумовуючи, можна визначити певні особливості застосування методу навчальних проектів у курсі «Методика викладання економіки»:

1) поєднання елементів наукового і навчального дослідження, а саме: забезпечення теоретичної і пізнавальної новизни результатів дослідження (як у науці) у поєднанні із розвитком особис-

тості (формування та розвиток навичок ХХІ ст.: розвиток критичного і творчого мислення, науково-дослідницьких навичок, уміння самостійно формувати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, працювати в команді);

2) наявність науково-методичної проблеми міжпредметного характеру, рішення якої вимагає певних змін у методиці викладання та/або навчальному процесі, необхідність інтегрувати знання і вміння з різних дисциплін, а також дослідницького пошуку варіантів її вирішення;

3) практичне значення одержаних результатів;

4) комплексність виконаної роботи, неповторність її змісту, структури та результатів;

5) часова обмеженість тривалості проекту;

6) апробація та запровадження одержаних результатів у навчальний процес;

7) підвищення рівня самостійності у виконанні курсових робіт.

Виконуючи проектні роботи, студенти всебічно досліджують проблему з використанням різних методів дослідження, вивчають теоретичну інформацію з різних галузей науки, що забезпечує реалізацію особистих пізнавальних інтересів та розширення наукового світогляду; отримують оригінальний досвід її застосування при вирішенні реальних проблем, а також мають можливість оцінити рівень сформованості та визначити напрямки розвитку власних здібностей. Тому курсовий проект може виступати як форма контролю рівнів професійної підготовки та розвитку інтелектуальної творчості студентів. Адже «найбільш цінними активами в сучасному світі є ідеї та люди, які їх пропонують та розвивають» (К. Барретт, Президент та Виконавчий директор компанії Intel).

*С. С. Бульбенюк, канд. пед. наук, в. о. доц.,
кафедра політології і соціології*

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА ЗА УМОВ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Індивідуалізація вищої освіти передбачає відмову від алгоритму навчального процесу за схемою «об'єкт — суб'єкт» та перехід до суб'єкт — суб'єктних відносин між викладачем та студентом, що зумовлює зміну психолого-педагогічних відносин до визна-